

ОБЛІК, АУДИТ ТА АНАЛІЗ НАЯВНОСТІ І РУХУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Черкасова С.О., к.е.н., доцент,
Олексійчук А.Г.

Одеський національний політехнічний університет

В сучасних умовах господарювання вітчизняним підприємствам для кращого функціонування й поширення своєї господарської діяльності та отримання більших доходів, необхідно виробляти конкурентоспроможну продукцію й розраховувати тільки на власні сили. Велику роль у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства відіграє обліково-аналітична система виробництва та реалізації готової продукції (товару), а проблеми обліково-аналітичного й контрольного забезпечення управління рухом готової продукції набувають особливої актуальності.

Готова продукція – це продукція (виріб, напівфабрикат, робота, послуга), що повністю закінчена обробкою на даному підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають відповідні її особливості), відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад [1].

Формування готової продукції та її збут є завершальними стадіями операційного циклу виробничого підприємства. За таких умов завданням обліку та аудиту є забезпечення управлінського персоналу інформацією для оперативного регулювання реалізації продукції, планування майбутньої діяльності, запобігання суб'єктивності у процесі прийняття рішень [2].

При товарному виробництві готова продукція, виготовлена людиною, займає та надалі займає центральне місце у суспільстві, бо товар і гроші утворившись ще з давніх-давен й обслуговували різні суспільні системи. Проте у міру розвитку виробництва й обміну товар набуває економічного значення. У всі часи вчені прагнули зрозуміти сутність товарних взаємин, закони, які ними керують.

В економічній літературі готову продукцію класифікують відповідно до ряду ознак:

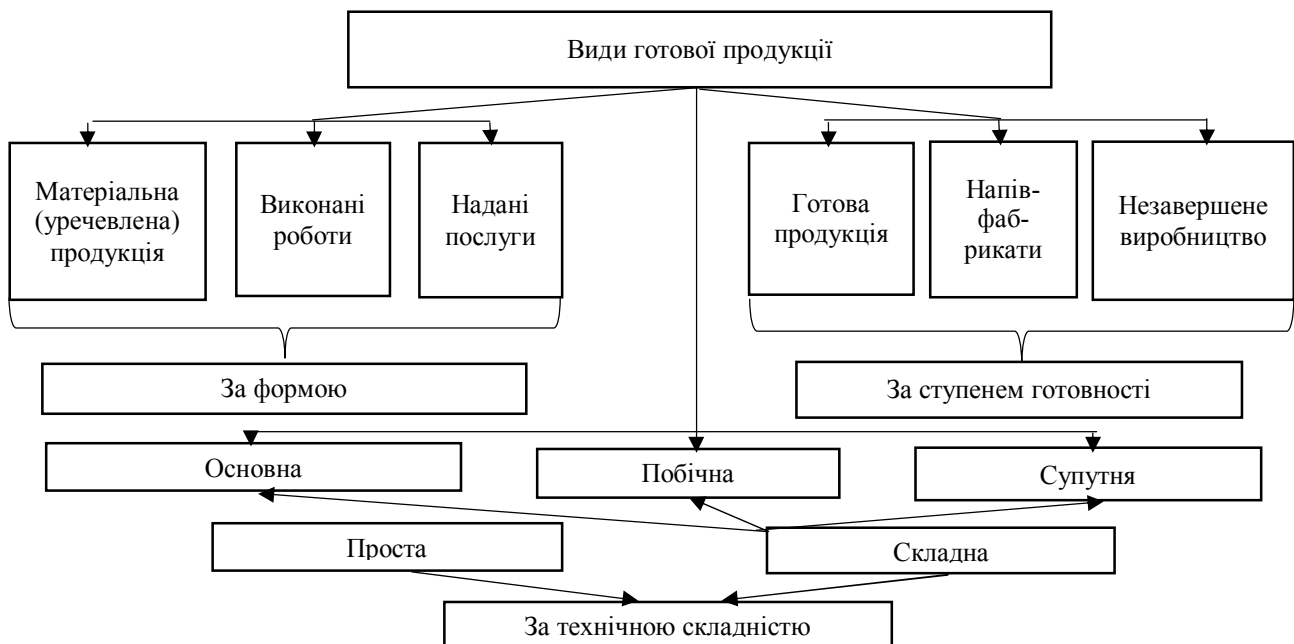

Рисунок 1 – Класифікація готової продукції

На складі готову продукцію обліковують в кількісному виразі за її видами на картках або в книгах складського обліку. В картці або книзі визначаються назва продукції, її номенклатурний номер, одиниця виміру, розмір, марка, ціна за одиницю. Облік готової продукції на складі ведеться в міру її надходження на склад або відпуску зі складу. Наприкінці місяця невід'ємною умовою є облік готової продукції за фактичною собівартістю.

Готова продукція оприбутковується на склад із виробничих підрозділів на основі первинних документів – накладних, актів, відомостей випуску продукції та документів, що засвідчують якість (свідоцтво про якість, сертифікат відповідності державній системі сертифікації) [2].

Облік й аудит готової продукції включає таку систему робіт, при виконанні яких виконується своєчасний і правильний облік виробництва, випуску та реалізації готових виробів не тільки в цілому за звітний період, але і за менші проміжки часу, контроль за цілістю і своєчасним відвантаженням готової продукції покупцям. Більш точними завданнями обліку готової продукції є:

- своєчасний контроль за виробництвом готової продукції у розрізі показників як її обсяг, асортимент, якість;
- комплексний і вірогідний облік готової продукції на складі, систематичний контроль за її збереженням і станом;
- своєчасний і постійний облік відвантаженої та реалізованої продукції, достовірність організації розрахункових операцій з покупцями та замовниками;
- облік і контроль дотримання кошторису бюджетних, непрямих та інших витрат, пов'язаних зі збутом продукції;
- своєчасне і достовірне визначення результатів від реалізації продукції та їх облік.

Основні норми регулювання обліку готової продукції стосуються її визначення, правильного формування, відображення на рахунках обліку, оформлення відповідними первинними документами, систематизації реалізації продукції відображення її оцінки за обліковими, оптовими цінами та цінами реалізації, формування прибутку або збитку від її збуту.

Регулювання обліку, аналізу та контролю готової продукції та її збуту здійснюється за допомогою Податкового Кодексу України [3], Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» [4], П(С)БО 9 «Запаси» [5], П(С)БО 15 «Дохід» [6], П(С)БО 16 «Витрати» [7], План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [8], Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [9], інших нормативних документів, затверджених Міністерством фінансів, Міністерством статистики, а також внутрішнім розпорядчим документом підприємства – Наказом про облікову політику [10].

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [5] готовою вважається продукція, яка виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним і якісним характеристикам, які передбачені договором або іншим нормативно-правовим актом.

Отже, облік готової продукції має бути організований на всіх етапах її руху. Організація та методика обліку готової продукції на підприємстві являється невід'ємною частиною облікової політики підприємства [11]. Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів.

Актуальність і значимість розгляду впровадження системи аудиту готової продукції та її реалізації на підприємстві полягає в тому, що результатом діяльності будь-якого

виробничого підприємства або організації є випуск готової продукції, виконання робіт або надання послуг.

Основними етапами руху готової продукції є:

- надходження готової продукції на склад;
- зберігання готової продукції;
- відпуск готової продукції зі складу покупцям (замовникам) у порядку реалізації або

при іншому її вибутті [12].

Аналіз показників виробництва і реалізації готової продукції здійснюється за наступними напрямками:

- аналіз обсягу і динаміки випуску та реалізації продукції;
- оцінка асортименту і структури виробництва та реалізації продукції;
- аналіз рівномірності та ритмічності виробництва і реалізації готової продукції;
- оцінка якості та браку готової продукції [13].

Рекомендації щодо удосконалення обліку та аналізу готової продукції:

– створення форми обліку наявності та руху готової продукції у вартісному та якісному виразі;

– створення аналітичних рахунків для готової продукції, а також кореспондуючих їм рахунків;

– аналіз наявності, руху й ефективності використання готової продукції за асортиментом на базі використання запропонованої аналітики плану рахунків.

Актуальність теми аудиту готової продукції полягає в тому, що діяльність кожної організації – це виконання процесів. Тому для якісного проведення аудиту готової продукції та її реалізації, аудиторам необхідно використовувати сучасні комп'ютерні програми для опису своїх процесів.

Таким чином, вдосконалення аудиту готової продукції дасть змогу мати такі переваги як:

– скорочення витрат робочого часу та кількості помилок у кожному з процесів, що аналізуються;

– формування у працівників підприємства та керівників чіткого розуміння того, як, коли, хто та що повинен робити для досягнення поставлених цілей;

– можливість підготовки до успішного, продуманого та ефективного впровадження інформаційних технологій;

– зростання рівня керованості аудиторської фірми;

– покращання взаємодії між аудиторами.

Отже, готова продукція – це продукція, яка виготовлена за певними стандартами, має повністю завершену форму, яка пройшла всі норми контролю в середині підприємства, відповідає всім стандартам та нормам, тобто повністю завершений продукт, який готовий до передачі на склад або до вибуття на сторону.

Слід зауважити, що запропоновані вище рекомендації тільки частково усунуть недоліки в існуючій системі обліку та аудиту наявності та руху готової продукції а це означає, що визначена проблематика удосконалення обліку, аналізу й аудиту наявності та руху готової продукції актуальні та потребують подальших досліджень.

Література:

1. Готова продукція та особливості її обліку / Н.С. Петришина, О.О. Радзіонова // Наука й економіка. – 2014. – Вип. 1. – С. 53-56. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nie_2014_1_10.

2. Готова продукція як об'єкт обліку сільськогосподарських підприємств / О.А. Подолянчук, І.С. Захарчук // Економіка. Фінанси. Право. – 2014. – № 2. – С. 18-22. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfipr_2014_2_6.
3. Податковий кодекс України – Офіційний документ ВРУ № 2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Закон України про бухгалтерський облік та фінансову звітність України – Закон, Наказ Президента України від 16.07.1999 р. №996-XIV[Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної ради України. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» – Положення, Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної ради України. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» – Положення, Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» – Положення, Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій – План, Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (z0892-99) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій – Інструкція, Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
10. Наказ про облікову політику – Наказ, Наказ Міністерства фінансів України від 23.07.2015 р. № 664 [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0963-15>.
11. Звітність підприємств: [навч. посібн. для студентів вищих навч. закл.] / С.В. Філіппова, Є.І. Масленніков, О.В. Побережець, С.О. Черкасова. – Одеса: Прес-кур'єр, 2015. – 188 с.
12. Облік готової продукції та продажу / Бухгалтерський фінансовий облік [Електронний ресурс] / Конспекти. – Режим доступу: http://stud.com.ua/20222/audit_ta_buhoblik/oblik_gotovoyi_produktsiyi_prodazhu.
13. Аналіз показників готової продукції / Кельдер Т.Л // Системи обробки економічної інформації [Електронний ресурс] / Курс лекцій. – Режим доступу: <http://readbookz.com/book/40/1828.html>.